

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-751 19 STRAIPSNIO
PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo projektą (toliau – Projektas) rengti paskatino šiuo metu stebimas drastiškas gamtinių dujų bei energetinių išteklių skirtų šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti (įskaitant šilumos energiją, perduodamą per karšto vandens tiekimo sistemą), į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti kainų didėjimas.

Prasidėjus naujam šildymo sezonui didžioji dalis Lietuvos gyventojų, gaunančių mažas ar vidutines pajamas, susidurs su būtinybe ženkliai savo šeimos biudžeto dalį skirti būsto šildymo ir karšto vandens sąskaitoms apmokėti, atitinkamai ir toliau nuosekliai didėjant energijos išteklių kainoms manytina, kad bus susidurta su situacija kai didžioji dalis šeimos ūkių tiesiog bus nuskurdinti, ir negalės patenkinti savo socialinių-kultūrinių poreikių.

Augant kainoms būtina apsaugoti ekonomiškai silpniausias visuomenės grupes, o valstybės pareiga yra prisidėti prie socialinės atskirties ir skurdo mažinimo, todėl Projekte numatytos priemonės (lengvatinio 5 proc. PVM tarifo įvedimas) amortizuotų augančius šildymo kaštus bei ženkliai sumažintų finansinę naštą visuomenei.

Pažymėtina, kad projekte numatytoms kainų augimo kompensavimo priemonėms įgyvendinti nereikalingas joks sudėtingas administravimas, todėl nebūtų keliama papildoma biurokratinė našta savivaldybėms, o parama būtų akivaizdi ir tikslinga.

Projekto nuostatose numatyta, kad PVM lengvata būtų taikoma labai laikinai, tikslingai ir iki aiškios datos, šiuo atveju – iki 2022 m. gegužės 1 d. Tačiau atsižvelgus į tolimesnę kainų augimo tendenciją išliktų galimybė atskiru Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktu pratęsti PVM lengvatos galiojimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Projekto nuostatų atžvilgiu taikytini 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos [2006/112/EB](#) dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (toliau – PVM direktyva) reikalavimai. PVM direktyvos 102 straipsnyje, nustatančiame specialias nuostatas dėl lengvatinio tarifo gamtinių dujų, elektros energijos ar centralizuoto šildymo tiekimui, nurodyta, kad valstybės narės gali taikyti lengvatinius tarifus šių kategorijų prekėms.

Šiuo metu eilėje Europos Sąjungos valstybių tiekiamoms gamtinėms dujoms bei centralizuotam šildymui jau yra taikomi lengvatiniai PVM tarifai. Kaip pavyzdys galėtų būti vertinama Prancūzija, kur gyventojų gaunamos pajamos yra kur kas didesnės nei Lietuvoje, tačiau tiek gamtinėms dujoms, tiek centralizuotam šildymui yra taikomi lengvatiniai 5,5 proc. PVM tarifai, atitinkamai Liuksemburge 8 proc., Graikijoje – 6 proc. Taip pat lengvatinį PVM tarifą šildymui turi tokios šalys kaip Čekija (10 proc.), Airija (13,3 proc.), Vengrija (5 proc.) ir kt.

Taip pat pažymėtina, kad asmenims, turintiems nuosavybės teisę butą, esantį daugiabutyje name, taikomas lengvatinis PVM mokesčio tarifas apšildymui, o individualių namų savininkams bei daugiabučių namų gyventojams, naudojantiems apšildymui gamtines dujas, taikomas kelis kartus didesnis PVM tarifas, šie subjektai atsiduria nelygiateisėje padėtyje. Siekiant užtikrinti asmenų lygiateisiškumo principą, kyla būtinybė pakeisti ir papildyti Pridėtinės vertės mokesčio įstatymą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatorius – Seimo narė Ieva Kačinskaitė-Urbonienė ir kiti Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu galiojančiame įstatyme buitiniams vartotojams tiekiamoms gamtinėms dujoms PVM mokesčio lengvata nenumatyta. Šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti (įskaitant šilumos energiją, perduodamą per karšto vandens tiekimo sistemą), į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti taikomas lengvatinis 9 proc. PVM mokesčio tarifas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siūloma papildyti Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnio 4 dalį nauju 4 punktu, kuriuo būtų nustatyta, kad nuo 2022 m. sausio 1 d iki 2022 m. gegužės 1 d. lengvatinis 5 proc. PVM mokestis būtų taikomas šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti (įskaitant šilumos energiją, perduodamą per karšto vandens tiekimo sistemą), į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti. Taip pat siūloma papildyti Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnio 4 dalį nauju 5 punktu, kuriuo būtų nustatyta, kad nuo 2022 m. sausio 1 d iki 2022 m. gegužės 1 d. lengvatinis 5 proc. PVM mokestis būtų taikomas gamtinių dujų tiekimui buitiniams vartotojams.

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnio 3 dalies 1 punkto nauja redakcija, nuo 2022 m. gegužės 1 d. būtų užtikrinamas tolimesnis lengvatinio 9 proc. PVM mokesčio taikymas šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti (įskaitant šilumos energiją, perduodamą per karšto vandens tiekimo sistemą), į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Atsižvelgiant į Biudžeto sandaros įstatymo 17 straipsnio 2 dalies nuostatas, jog trejų biudžetinių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos planuojamų rodiklių projektas rengiamas remiantis Vyriausybės programa, Lietuvos stabilumo programa, Valstybės pažangos strategija <...> neprieštaraujame, kad būtų gauta Vyriausybės, kaip biudžeto planuotojos, nuomonė dėl siūlomo teisinio reguliavimo. Taip pat atsižvelgiant į tai, jog Projektui taikoma PVM direktyva ir remiantis subsidiarumo principu, Vyriausybė iki Projekto priėmimo Seime turėtų Europos Komisijai pranešti apie lengvatinio PVM tarifo taikymą tiekiamai šilumos energijai, gyvenamosioms patalpoms šildyti bei buitiniams energijos vartotojams teikiamoms gamtinėms dujoms.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo projekto nuostatos verslo sąlygoms įtakos neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens dokumentams:

Neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:
Nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštaruja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

2022 metams projekto įgyvendinimui reikalingas lėšų poreikis gali būti finansuojamas iš energetikos įmonių AB „Klaipėdos nafta“, AB „Amber Grid“ dividendų, kuriuos valstybės įmonės sumoka į valstybės biudžetą ir tokiu būdu grąžinant dalį Lietuvos mokesčių mokėtojų sumokėtų mokesčių vartotojams.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Nėra gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„PVM“, „lengvata“, „šilumos energija“, „buitiniai vartotojai“, „gamtinės dujos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Seimo narė

Ieva Kačinskaitė-Urbonienė